

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כד חשון תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 5:17 תל-אביב: 5:31 חיפה: 5:21 מוצאי שבת: ירושלים: 6:29 תל-אביב: 6:30 חיפה: 6:29 ר"ת: 7:09

פרשת חיי שרה

תיקון המדות

טוב וחיוני לאדם שיעמול לתיקון ושיפור מדותיו!

נלמד מהפסוק: "ואשביעך... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבם כי אל ארצי ואל מולדתי תלך" (פרק יח-יט)

ויש לתמוה: הרי גם משפחתו של אברהם היו עובדי אלילים, ובמה טובים המה מן הכנענים? מתרץ הגאון רבי אברהם מסוכוטשוב זצ"ל (בעל אבני נזר): שונים הם הכנענים, אשר מלבד היותם עובדי אלילים, היו גם מושחתים במדות ובמוסר [=תועבת ארץ כנען]. ושחיתות במדות עוברת בתורשה לבנים. לפיכך שלל אברהם אבינו מכל וכל לקחת אשה ליצחק מבנות הכנעני המושחת במדות, לא כן אלו שמארץ מולדתו של אברהם, אף שמושחתים בעבירות והיו עובדי ע"ז אך שחיתות כזו אינה עוברת בתורשה לבנים.

כתב החזון איש (בקובץ אגרות ח"א - ג): "כל שהאדם מרבה בשבירת המדות, מרבה חיים, כי שבירת המדות היא הריגת החיים השטחיים, ומיתה של היצר הממלא כל הגוף. הוא חיים המוליד בדרכה של תורה..."

ובספרו (אמונה ובטחון פ"ד-יד) מבאר החזון איש, כי "תיקון המדות" אינו צריך להכניס את האדם ל"לחץ" ובוודאי לא לדאגה ולדכאון, כאילו הוא צריך לחיות עכשיו חיי צער ובמלחמה מתמדת נגד הנאות הגוף והנפש.

וכך כתב החזון איש: "כי אמנם אין תיקון המדות שולל מהאדם אהבת עצמו, כי מציאות הנטיות לכבוד ולעונג היא מציאות חיובית בהרכב המכונה של זה החי הנקרא אדם, ואין שלילת הנטיות האלו בנין בנפש אדם אלא סתירת הווייתו!

"המוסר אומר לאדם: אהוב את עצמך ורכוש כבוד! אבל דע לך מה אשריך עלי-חלד, ומה כבודך, אין כבוד אלא תורה! אין כבוד אלא ענוה! אין כבוד אלא עזיבת הכבוד! אין אושר רק להשתחרר מנטיות טבעיות, ולהיות נכנע לה' ולתורתו - תכלית החיים בעולם הזה ובעולם הבא." עכ"ד.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל הוכיח (בהערות-ברכות) עד כמה חזק כח השפעתן של המדות, עד שאפילו גדולי התנאים חששו והתפללו שלא יכשלו, כמבואר בגמרא (ברכות כח): תפלת רבי נחוניא בן הקנה, "שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי" [פרש"י: ישמחו חברי על כשלוני]. וכן: "שלא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם". [ועיין מהרש"א שפירש שישמחו על שלא נכשל].

ותמה הרב אלישיב [לפירוש רש"י]: הרי ידוע לכל, חומרת האיסור של שמח בכשלונו חברו. היתכן שיכשלו רבנו בדבר חמור כזה! ואף אם הם יכשלו, היאך יעלה על הדעת שרבי נחוניא בן הקנה יכשל בזה עד שהוצרך לבקש על זה! אלא מכאן רואים כוחן של מדות ועד כמה קשה לשלוט בהם עד שחשש לאפשרות של שמחה קלה בכשלונו חברו.

מצינו בתורה שכשיעקב אבינו בירך את בניו אמר לשמעון ולוי: "ארור אפם כי עז" (בראשית מט-ז). וצ"ב: לכאורה קללה היא, ולא ברכה, ומה זה שכתוב בהמשך (מט-כח) "איש אשר כברכתו ברך אותם!"

וביאר הגר"ש וולבה זצ"ל: לאמיתו של דבר ברכה גדולה בירך אותם יעקב. הוא גילה להם את מדותיהם! לטוב ולמוטב. כי אם יודעים את החסרונות, אפשר להנצל מהם, ואם יודעים את המעלות השורשיות, אפשר לטפחם ולהתעלות על ידם. לראובן למשל, גילה שמדתו הרעה היא הבהלה וממילא יש להרחיק ממנו כהונה ומלוכה. כי ע"י הבהלה עלול לצאת מכשולים גדולים. ולשמעון ולוי נתן עצה איך לא להכשל, ע"י שחילקם והפיצם. ליהודה גילה את מדתו הטובה והשורשית: מודה על האמת. ולכן מתאימה לו המלכות, וכן כולם בזו הדרך.

"מוכרחים מדות טובות כדי לגדול בתורה..."

שח הרב שלמה לורינץ ז"ל: באחת השיחות אמר לי רבינו הגרא"מ שך זצ"ל כי גדול בתורה מוכרח להיות בעל מדות טובות. הבעתי בפניו את חוסר הבנתי: עד היום הבנתי שצריך להיות ראש חזק ושכל מעמיק. בעל הבנה, בעל זכרון ומתמיד, כדי להיות גדול בתורה. אך מדות טובות, אמנם הם דבר יפה ומועיל, אך כיצד קשורות הן לגדלות בתורה?

השיב לי הרב שך: "תוכל לסמוך עלי שיש לי מקור לכך. אדרבה, תבדוק ותמצא אחד מגדולי התורה שאינו בעל מדות טובות..." התחלתי להרהר אך הוא הפסקני ואמר: "חבל לך לחשוב. אתה לא תמצא! הדבר הזה לא יתכן! מי שאינו בעל מדות, לא יגיע לעולם להיות גדול בתורה!"

במחיצתם

"אין תורה בלי מדות טובות..."

סיפר רבי יוסף שיינברגר שליט"א: פעם נועצתי עם הגרי"ש אלישיב זצ"ל אודות שידוך שהוצע לבתי. בחור מופלג, יודע סדרי נשים ונזיקין בע"פ, אבל איש לא דיבר בשבחו בתחום המדות... האם לגשת להצעה זו?

פסק הרב אלישיב: "אל תגשו לזה!" שאלתי: "אבל הבחור מצויין ומופלג ומתמיד עצום, הרי התורה מעדנת את המדות!"

השיב: "אמת! התורה מעדנת את המדות. אבל תורה בלי מדות אינה תורה!... ואם אינה תורה, היאך תעדין מדות!?"

ישא ברכה

לשמוע ההספד ולבכות...

כאשר היה הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל בחו"ל והוא במלוא כוחותיו, היה דורש לפעמים כשלוש או ארבע שעות רצופות. והיו נוהרים מכל מקום לשמוע דבריו.

פעם הזמינוהו לקובנא להספיד שלושה מרועי ישראל שנפטרו באותה תקופה. הוא התחיל בהספדו בשאלה מדוע כשמזכירים חז"ל פטירתו של חכם אומרים "נח נפשיה!"

וביאר זאת רבי אליהו עפ"י מה שאמרו חז"ל (במד"ר בראשית פ"ט): מפני מה נגזרה מיתה על הצדיקים? אלא כל זמן שהצדיקים חיים הם נחים. וככתוב בפסוק (איוב ג) "ושם ינוחו יגיעי כח, דיינו מה שיגענו. עכ"ד המדרש.

על נקודה זו דרש רבי אליהו לופיאן כשלוש שעות לבאר עפ"י גודל העבודה הקשה והיגיעה העצומה המוטלת על האדם ועל חיובו להלחם עם יצרו הרע, עד כדי כך שכדאי להם לצדיקים שימותו משום "ושם ינוחו יגיעי כח"...

אחרי שחזר **הסבא מסלבודקה**, שהיה נוכח בהספד, לסלבודקה. פנה אל אחד הבחורים ממלוויו ושאל אותו האם בכה בשמיעת ההספד? שתק הלה. אמר לו רבי נתן צבי: "מי שלא בכה בהספד זה, צריכים לגרשו מהישיבה!"

לב אליהו

מצוה לבכות על אדם כשר שמת, ולהספידו כראוי!

נלמד מהפסוק: "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" (פרק כג-ב) וכתב רבי אלעזר אזכרי זצ"ל (בספר חרדים פ"ד): מצוה לספוד על אדם כשר שמת שנאמר "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". וזה בכלל גמילות חסדים. ואמרו המתעצל בהספדו על אדם כשר ראוי לקברו בחייו. והביאו ראיה מן המקרא, והרעב שהיה בימי זוד שלוש שנים, שהיה לסיבת עוון שלא הספידו לשאול כהלכה. וכן מצוה לבכות על אדם כשר, כמו שנאמר: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'". וכתוב "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

מספרים חז"ל בגמרא (כתובות קג:) על רבי ציוה קודם פטירתו שלא יהיו עסוקים בהספד עליו יותר משלושים יום. ונימק בקשתו "דלא עדיפנא ממושה רבינו" שעליו נאמר "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלושים יום" (דברים לד-ח). ואומרים חז"ל שלאחר שנפטר רבי הספידוהו שלושים יום, ביום ובלילה, ולאחר מכן ספדו לו ביום ולמדו בלילה או שספדו לו בלילה ולמדו ביום. כך במשך י"ב חודש.

ולכאורה תמוה: מדוע עשו כן והרי ציוה שלא יספידוהו יותר משלושים יום משום שאינו עדיף ממושה רבינו, ומה ראו על ככה להספידו יותר ממה שציוה?

מלבד זאת, צריך להבין את עצם הציווי שלא יספידוהו יותר מל' יום, שלא יהיה יותר ממושה רבינו, והרי אצל משה נאמר "ויבכו" והיינו שהבכי היה ל' יום, ורבי מדבר על "הספד", והרי בכי והספד הם שני ענינים נפרדים?

ואשר נראה בביאור הענין, שיש לחלק בין בכי ומספד הנובעים מתוך הרגשת הצער על ההפסד העצום שמוגדל האבידה במיתת הנפטר, וכמו שנאמר "לספוד לשרה ולבכותה" היינו הספד המעורר לבכי, ובין הספד הנועד לספר בשבח וגדולתו של הנפטר כדי ללמוד מדרכיו (שאו לא שייך בכי).

מעתה, כשאמרו חז"ל (במו"ק כז:): "שלושה ימים לבכי וז' ימים למספד". כוונתם על אותם בכי והפסד הנובעים מהרגשת הצער הגדול, כאמור, וזה מדיני האבלות שנתחייב בהם האבל, ולכן הם מוגבלים בזמן האמור. וזה גם היה בכייתם של ישראל את משה שלושים יום, ועל סוג זה של אבלות ציוה רבי שלא יספידוהו יותר מל' יום היינו הספד של בכי, כדי שלא יראה עדיף ממושה רבינו (ובזה באמת הבכי וההספד אינם שני ענינים נפרדים).

אולם מה שהספידו את רבי מעבר לשלושים יום, זה לא היה מאותו סוג של הספד הנובע מגודל הצער והמעורר לבכי כפי שהיה אצל משה רבינו, עד ל' יום, ושנתחייבו בזה מדין אבלות, אלא היה זה מסוג ההספד שנועד לספר בשבח וגדלותו של רבי כדי ללמוד ולהתחזק בדרכיו, ועל כן מדוייק שעשו זאת רק בלילה אחרי שלמדו ביום את תורתו של רבי וחשו בגדלותו, או רק ביום אחר שלמדו בלילה את תורתו וחשו בגדלותו, נמצא, שבהספד זה לא עברו כלל על ציווי.

חסד של אמת

מצוה לגמול חסד עם המתים ולטפל בצרכי קבורתם!

נלמד מהפסוק: "ואקברה מתי מלפני" (פרק כד-ד) ומחפסוק: "לכל באי שער עירו" (שם, י)

וכתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה. ועל הפסוק הלן: "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: "הדא הוא דכתיב: "רודף צדקה וחסד ימצא חיים וצדקה וכבוד": (משלי כא-כא). "צדקה" - זה אברהם שנאמר "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה". "חסד" - שגמל חסד לשרה. (מד"ר בראשית כח-יג)

בדברים שכתב הגאון רבי חיים סופר זצ"ל מרבני הונגריה (בהקדמת ספרו "קול סופר" על המשניות) באה לידי ביטוי תשוקתו העזה לגמול חסד של אמת. וכך כתב:

ואזכיר אשר העיר רוחי מלפנים, רבות בשנים, שנתתי ללבי מאמר חז"ל "איזהו חסד של אמת? זהו חסד שעושים עם המתים". וניסיתי בעצמי שלא אוכל להיות מן הפוקדים פקידת כל אדם בעת הפרד הנשמה מהגוף, וביותר מן המתעסקים בטהרת הגוף כאשר אדם לקבר יובל, כי טבעי רך וחלוש... ותמיד נכספה נפשי לעשות חסד עם המתים".

עדי שעלה במחשבתי שאוכל לעשות חסד עם המתים, המה נפשות עזובות ונטושות ועשוקות אנשי צבא המלך או היושבים בבית אסורים או המושכבים בבתי חולאים רח"ל. אשר לרוב יצאו נשמתם בעת בוא יום פקודתם בלי אנשים העומדים לקרוא שמע ישראל בעת צאת נפשם ונשמתם, שלא יצאו יחידי מעמק עכור לעולם בהיר".

"קיבלתי עלי שכל יום ויום באשמורת הבוקר אחר שאברך "ברוך המחזיר נשמות לפגרים מתים", אלמד משניות בעומק העיון וגם אגיד "קדיש דרבנן" בכל יום כאשר אתפלל בעשרה, ולימודי יהיה באימה לכבוד המתים, בכובע על ראשי ומלושב בבגד עליון, לקיים דע לפני מי אתה עומד, נשמות קדושות זרע עמים בני אברהם יצחק ויעקב".

"זכות עיצומה לנשמת הנפטר..."

בנו של יהודי נכבד מתל אביב הגיע אל ביתו של הגאון **רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל**, והניח לפניו סכום כסף עבור הדפסת ספריו "קהילות יעקב", אמר לו הסטייפלער: כעת אינני מדפיס ספר, ואני ירא לקחת כסף בשביל העתיד, כי מי יודע מה ילד יום..."

הציע היהודי לרכוש ספרים בסכום זה. אמר לו הסטייפלער: "בדרך כלל אני מוכר ספר או שנים, אבל הואיל ואביכם היה מתמכין דאורייתא, על כן ראוי לעשות זכויות לנשמתו, ולכן הנני מסכים למכור לכם ספרים בסכום הזה, וזה יוצא 12 מערכות של ספרים, ויחולקו לישיבות ובתי מדרש".

"ויעשו עליהם חותמות שניתן לעילוי נשמת האבא, ואם ילמד מישהו בספר אפילו דבר תורה אחד - יהיה זה זכות לנפטר שהספר נתרם לזכותו.

וזכות לימוד התורה שהתגלגל על ידו - הלא הוא זכות עצומה לטובת נשמתו..."

תולדות יעקב

"כל נפטר הוא עולם ומלואו..."

סיפר הגר"מ שטרנבוך שליט"א: "הייתה לי קביעות להפגש עם הגר"י **סולובניצ'יק זצ"ל**. פעם איחרתי, ושאלני מדוע? והשבתי: "סתם לוויה עיכבה אותי בדרכי..." אמר לי: אין דבר כזה "סתם הלוויה", שהרי עולמות שלמים מתהפכים בזמן שיהודי מסתלק לעולמו וכל נפטר הוא עולם ומלואו. ואז נידון האדם על כל מעשיו ומוליכים אותו לקבל שכר על מעשיו, או רח"ל עונש על חטאיו..."

הלמות עמלים - ח"ב

מצוה לנחם את האבל ולהפיג צערו בדברי נחמה ועידוד !

נלמד מהפסוק: "זיהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו" (פרק כה-יא)

ואמרו חז"ל: ויברך אלוקים את יצחק - מכאן שהקב"ה ניחם אבלים, אף אתה נחם אבלים. ופירש רש"י: ויברך - ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים" (סוטה יד).

שנינו באדר"נ (פי"ד): כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לנחמו [רבי אליעזר ניסה לנחמו כשאמר, אדם הראשון היה לו בן ומת וקיבל עליו תנחומין, אף אתה קבל... השיב: לא די שאני מצטער בעצמי אלא אתה מזכיר לי צערו של אדם הראשון. ובדרך זו ניסו רבי יהושע, כשהזכיר לו את איוב, ורבי יוסף שהזכיר לו את בני אהרן, ורבי שמעון שהזכיר לו את דוד המלך, ולא קיבל מהם רבן יוחנן בן זכאי תנחומין, מהטעם הזה שאמר לרבי אליעזר. עיי"ש.]

וכשנכנס רבי אלעזר בן ערך לנחמו, אמר: למה הדבר דומה? לאדם שהמלך הפקיד אצלו פקדון. בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר, אוי לי אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום, אף אתה רבי היה לך בן. קרא תורה, מקרא, נביאים וכתובים, משנה. הלכות ואגדות, ונפטר מן העולם בלא חטא ויש עליך לקבל תנחומין כשהחזרת פקדונך שלם. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: רבי אליעזר בני, נחמתני כדרך שבני אדם מנחמין.

ויש להבין: במה היה ניחומו של רבי אלעזר חזק יותר מקודמיו? אלא משום שיסוד הנחמה הוא האמונה שכל מה שעושה ה' לאדם, הכל לטובתו; זהו שאמרו חז"ל כשם שמברך אדם על הטובה כן יברך על הרעה. והיאך זה יתכן? אלא ביאורו, שעליו לדעת שמה שנראה לו כרעה, באמת היא טובה גדולה עבורו [וכמעשה דרבי עקיבא (ברכות ס:)] וזה מה שהראה לו רבי אלעזר בניחומו.

ומיסוד זה למדו גדולי ישראל את דרכי הניחום. במכתב ניחומים ששיגר הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל כתב בין היתר: "קבלו את משפטי ה' באהבה, כי אין דבר רע יוצא מהש"ת, ואין זאת כי אם לנסות אותנו. הנה בידנו עתה לזכות בשעה קלה לחיי נצח... כן אני אומר, מי יכול לשער הזכות אשר יהיה לנפטר ע"ה, אם אנחנו נקבל את דין שמים באהבה, ומי יודע אם לא בא לעולם, רק בשביל להשיג מה שהשיג, ובשביל שעל ידו יהיה זכות בעדנו כדי לקבל דין שמים..."

ואילו במכתב תנחומין ששלח **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל למשפחת תלמיד חכם צעיר שנסתלק לבית עולמו, כתב בזה הלשון: על השאלה שנשאלתי על מה ולמה עשה ה' ככה, על שאלה זו כמובן שאין בידי להשיב, דרכי ה' נסתרים ומופלאים, והצור תמים פעלו, עם כל זה אני רוצה לציין כאן מה שכתוב ב**זוהר הק' פר' וישלח**:

"ר"ש אומר, הא אתמר דדוד מלכא עד לא הוה לא הוי ליה חיים בכלל. ואדם קדמאה ייב ליה וכך הוה קיומיה דדוד מלכא שבעין שנין הוה, וקיומא דאדם קדמאה אלף שנין חסר שבעין". פירוש: דוד המלך נולד בלי שנים, אדם הראשון הוא אשר העניק לו שבעים שנה מתוך אלף השנים שהיו קצובין בשבילו.

"יוצא מזה שלפעמים אדם חי עלי אדמות, ואינו יודע שיתכן שכל ימיו ושנותיו אשר הוא חי, ניתנו לו במתנה ובחסד, ולכן יש להודות לה' על המתנה היקרה הזאת אשר ניתנה, ואשר זכה לכתר תורה ולכתר שם טוב, ולהשאיר זרע פרי צדיק, דור ישרים יבורך אי"ה."

הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל היה מקפיד ללכת לבית האבל, לנחם את האבלים ולעודדם (אף את מי שלא הכירו אישית). וכך הסביר את מנהגו: "כאשר פוקד אסון את האדם, הרי שמלבד צערו, אף אמונתו נפגמת במקצת, והמנחם את האבל, מלבד שהוא מעודדו ומשתתף בצעריו, הוא אף גורם לחזקו באמונתו..."

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל היה נוהג בניחום אבלים אצל גדולי ישראל, שהיה יושב לנחם בדרך כלל במשך חמש או שבע דקות, ואילו בניחום אבלים של אנשים פשוטים, היה יושב זמן רב יותר, ולפעמים אף ארבעים דקות תמימות.

כאשר נשאל פעם על כך, השיב: "אצל משפחות פשוטות, צריכים לא רק לנחם אלא גם לחזק ולעודד, ובשביל לחזק משפחה, נדרש יותר מכמה דקות מועטות".

"הפרידה היא זמנית בלבד..."

סיפר אחד מאנשי ירושלים, שכאשר נפטרה בתו שהיתה מיוחדת במעלותיה ורבים באו לנחמו, נכנסו ללבו רק דברי הניחום שהשמיע באוזניו הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל, שאמר לו כך:

"מה עלינו לדאוג? הן הפרידה היא זמנית בלבד, ובעוד כמה עשרות שנים נתראה איתה כולנו בעולם הנצח, ומה גם אם נזכה עוד קודם לכן בקרוב לתחיית המתים".

וכאשר נפטרה בתו הקטנה של אחד מתלמידיו, הגיע רבי איסר זלמן לנחמו ואמר לו בין השאר: "היהודים באירופה אינם יודעים היכן קברות ילדיהם..." והוסיף: "דברים אלו אמרתי אף לבני, רבי פייבל, כאשר שיכל את בתו".

בדרך עץ החיים

"לא לכל קושיה יש מיד תרוץ..."

הגאון האדר"ת - רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים

זצ"ל, נפטרה בתו על פניו בקיצור ימים. התנחם האדר"ת והתעודד בלימוד התורה הקדושה. אולם רעייתו הרבנית מאנה להנחם. פנה אליה האדר"ת ואמר לה:

"את בוכה, משום שלא למדת מימך גמרא, ואת נבוכה מכך שאינך יכולה להסביר לעצמך, מדוע עשה ה' לנו ככה. אכן מי שלמד גמרא יודע שלפעמים נשארים בקושיה. לא לכל קושיה יש מיד תרוץ, ולא כל דבר אפשר להבין בשכלנו הקט. מי שלמד גמרא יודע כי הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, וגם אם בנקודה זו או אחרת איננו יכולים להבין את פשר הנהגתו יתברך, אין בכך כדי לערער את שלוות נפשינו חלילה. וכמו שאומרים "תיקו" הוא ראשי תיבות: "תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות". וגם על סוגיא שלנו יהיה תרוץ כשיבוא אליהו הנביא בב"א.

אהל משה

דברי נחמה ועידוד...

פעם נכנס הצדיק **רבי אריה לוי** זצ"ל ליהודי ששיכל בשואה את בני משפחתו, גילה הלה את מצפוני לבו לפני רבי אריה והתאונן: "במה חטא בני הרך שכה אירע לו?"

קם רבי אריה מכסאו, תפס בכף ידו של הלז ואמר לו: "ישנו 'צדיק' וישנו 'חסיד', אולם 'קדוש' - תואר זה נתייחס אך ורק לזה שנרצח על דתו ואמונתו. ואם כן, חייב אני לקום מפניך, שהרי לא קרבן אחד העלית ולא קדוש אחד לך, אלא שנים..."

הוסיף רבי אריה ואמר: "כשתינוק נולד ובא לעולם, הכל צוהלים ושמחים. ואילו התינוק עצמו - בוכה. כאשר הנשמה מסתלקת מהעולם, הכל מתאבלים, ואילו הנשמה צוהלת ושמחה..."

כך המשיך רבי אריה להרעיף עליו דברים עד שחש כי הפיס את דעתו של האב השכול ונחה דעתו.

איש צדיק היה

"צדיק יבחן ה'..."

אברך ת"ח נפטר בדמי ימיו. הזדרז הגה"צ **רבי מרדכי צוקרמן** זצ"ל להתקשר להוריו בחו"ל לנחמם, וכה אמר:

"מאד קשה לנחם... אבל אני בטוח שה' ישלם בהרבה נחת מצאצאים אחרים... צריך להתחזק בה'. צדיק יבחן ה'. הקב"ה מנסה את הצדיקים ע"י יסורים של אהבה... כמו שהרופא מרפא שזה גם כואב... את אשר יאהב ה' יוכיח..."

יחיד ודורו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

למה לא 150,000! / הרב נפתלי וינברג

מי שקשה לו להזדהות עם המילים הללו, אבל לא די בהזדהות. צריך לחיות ולהחיות את המילים עד שהם יהפכו לרוח-אפיו. נתלה את הפתגם בכל כיתה, בכל כניסה למוסד-לימוד וישיבה. ובשפת ימינו: נערוך לו 'קמפיין'. נכון. אף אחד לא ירוויח מכך רווחים חומריים, אבל כולנו נרוויח אנשים מתוקנים! האם יש משהו "שווה" מזה?!

בוא ננסה לדמיין שמישהו היה מרוויח מהפצת הפתגם הזה. העולם הרי היה מתהפך, כותרות העיתונים היו מדווחים, המלחינים היו יוצרים, האנשים מתכנסים והילדים משתתפים במצעים. מצוות שבין אדם לחבירו הן לכולי-עלמא לא פחותות ממצוות אחרות, אז הבה נרעיש עליהן את העולם!

אף אחד לא מדמיין שזה יהיה קל, או מהיר. אבל אם לא נתחיל מתישהו האם זה יקרה לבד? אנחנו נפעל את שלנו.

ישנם שמעדיפים להתייחס. המצב כל-כך קשה בתחום עד שהם כבר לא רואים תקווה לשיפור. אבל אנחנו לא מרימים ידיים. בואו נעשה את הכל כדי למגר את השקר ובשם השם נעשה ונצליח!

* * *

כאשר אומרים 'בין אדם לחברו' זה מצלצל כמו משהו שקשור ליחסים בינינו לשכנים, למתפללים בבית הכנסת, ולחברים בכויל או בעבודה. זו טעות.

בראש ובראשונה, ההתמודדות העיקרית בתחום היא דווקא בין כתלי-הבית. ככל שנתקן את התחום, כך נזכה שהמשפחות תהיינה יותר מאושרות, שהילדים יהיו יותר מוצלחים, ושההורים יהיו יותר מאושרים!

רובן ככולן של הבעיות בתחומי השידוכים, נישואים, גירושין, נשירה, קשורים באופן ישיר או עקיף לבין אדם לחברו. אני לא מציג בפניכם תאוריה יפה, אלא מעיד על כך מתוך ניסיון של עשרות שנים. אז יש מי שאומר לעצמו 'שלוש עלי נפשי', ברוך השם המערכות הציבוריות מתפקדות ומה כל-כך רע?

כדי לא לפגוע באף אחד לא נפרט. אחת נאמר: המצב לא כזה, ואת ההשלכות רואה כל מי שרק רוצה לראות.

* * *

השלב הראשון של התיקון הוא, שכל אחד יקח על עצמו אחריות. חייב אדם לומר 'בשבילי נברא העולם' כלומר: ועלי מוטלת האחריות לתקנו. משמע - יש בכוחו של כל אחד לתקן הוא רק צריך להתחיל! ואיך מצליחים? 'וכל העמלים עם הציבור יהיו עמלים עמהם לשם שמים' (אבות פ"ב מ"ב), ושוב אנו אומרים, נתלה את המאמר: "מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך" בבית, בכיתה, בבית הכנסת, בבנין המגורים ובכל מקום אפשרי.

נתחיל, ויפה שעה אחת קודם, שהרי "בעל הבית דוחק" והוא כבר ניסה לעורר אותנו בכמה-וכמה מאורעות יוצאי-דופן!

לא לו מאיתנו שאולי לא זוכרים, הנה רשימה של אירועים שהקב"ה כביכול מכריז וקורא לנו: מגיפת הקורונה עם כל הקרבנות שעלו לשמים, בתי הכנסת שנסגרו בעל כרחנו לתקופה ארוכה, אסון מירון, קריסת בנין באמצע הלילה במיאמי עם הנפשות שאבדו, קריסה של "פארנצ'ס" בקרלין סטולין בגבעת זאב ואפילו רעידת האדמה שקרתה זה עתה והורגשה בארץ.

רבותי, נראה שרבונו של עולם כבר לא מסתפק ברמזים קלים. לוקחים מאיתנו קרבנות רח"ל ואם לא נתעורר לעשות משהו מי יודע מה יהיה.

יה"ר שנזכה כולנו ל"ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום"

את המאמר הבא אני מבקש מכם לקרוא לא רק עם העיניים, אלא גם עם האוזניים - להאזין לקריאה העולה ממנו - והכי חשוב, עם כל הלב! (ולא. לא באנו לבקש תרומות...)

מזה 26 שנה שאנו, ב'מכון אהבת אמת', פעילים בתחום הטמעת נושא בין אדם לחבירו, מידות טובות וכו'. ברוך קל עליון על ההצלחה שהייתה מנת חלקנו במשך כל השנים. אנו מתרגשים - בכל פעם מחדש - מול המשובים החיוביים אשר מצביעים על ההשפעה הטובה בתחום. שמחים לראות ולהיווכח כיצד חייהם של רבים השתנו לטובה.

כזכור, אחת הפעילויות שלנו היא תוכנית לימודים למוסדות שמתקיימת באמצעות חוברות ייעודיות. נכון לעכשיו משתתפים בתוכנית אלפים רבים של ילדים בלעה"ר. זה הרבה, אפילו המון. אבל אנחנו מעיזים לשאול:

למה לא 150,000 ילדים?! האם יש יהודי בעולם שלא מודע למרכזיותו הבלעדית של תחום חשוב זה בחיינו?

* * *

התשובה לשאלה לענ"ד לא קשורה ספציפית לפלוני או אלמוני, אלא לאווירה הכללית של הדור כולו:

תרבות הגויים יצרה בעשרות השנים האחרונות דמות חדשה של בן-אנוש. כזה השקוע בעצמו, ובוחן כל דבר בעולם מבעד למשקפיים אגואיסטיים. על כל דבר הוא שואל "מה יש לי מזה", ויותר לא מעניין אותו כלום. הרוח הזו מחלחלת בכל התחומים, לכלכלה, פוליטיקה, חינוך וחיי המשפחה.

לא באנו לבכות כאן על צרות של אחרים. הבעיה היא שכולנו מושפעים מהרוחות המנשבות בעולם! ורוחות אלו - של "מה יש לי מזה" - הפכות ב-360 מעלות מרוח היהדות.

ובעצם, הן רק מנוגדות ליהדות כמו כי אם לעצם קיום העולם. 'עולם חסד יבנה' זהו הקוד של כל בריאת העולם, ורוח האגואיזם בא להשמיט את היסוד-המוסד עליו ניצב העולם.

* * *

מזה 30 שנה שאני עוסק בחינוך, ומצטער לגלות בכל פעם מחדש עד כמה הקלקול הזה משפיע עלינו. המושג של "לשמה" היה אחד הכתרים היפים של היהדות מאז ומקדם, ובשנים האחרונות...

שיהיה ברור. לא באנו ח"ו לקטרג. להיפך. אנו מלמדים זכות ואומרים שאי אפשר להצביע על אשם מסוים. מכיוון שהרוחות הללו פרצו לתוכנו מבחוץ, אלא שעלינו להיות מודעים לכך ולפעול בהתאם. כי על מנת לרפא את המחלה - חובה להכיר בה.

למרות האמור, ברור שישנם רבים וטובים, יוצאים מן הכלל, אשר שומרים על עצמם ועל זרעם שלא להיות מושפעים מאווירת האגואיסטיות הנוראה.

שורה ארוכה של אסונות ניתכה עלינו - ולא נחזור כאן על הידועות - אך נשאל: האם העולם השתנה לטובה בעקבותיהן? אם בבין אדם לחבירו, אם במורא מקדש, ואם בתחומים אחרים. השאלה לא נשאלת לגבי 'יחידים' אלא לגבי הכלל, האם ניכר שינוי משמעותי מאז?

הצגתי את השאלה בפני אנשים, ובינתיים אף אחד מהם לא ענה לי 'כן'.

* * *

אז מה התכל'ס למעשה?

הקב"ה לא דורש מאתנו שנלך בגדולות. נתחיל בצעד קטן - אבל יסודי. ומעל היסוד הזה נוכל להקים מגדל מפואר.

אולי ניקח את הפתגם "מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך". אין

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il